



Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 00
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

Arbejdsmarkedsudvalget har i brev af 5. januar 2011 stillet følgende spørgsmål nr. 182 (AMU alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Mette Frederiksen (S).

4. marts 2011

J.nr. 2011-0000333

Spørgsmål nr. 182:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke beregninger der ligger til grund for finansministerens udtalelse til Jyllands-posten d. 4. januar 2011 om, at 10-15 pct. af de nuværende efterlønnere vil være kvalificerede til førtidspension.”

Endeligt svar:

Jeg har bedt finansministeren redegøre herfor.

Finansministeren har svaret følgende, som jeg kan henholde mig til:

”Forudsætninger om arbejdsstyrke, beskæftigelse og førtidspension mv., når efterlønnen afvikles

Når aldersgrænserne for efterløn og folkepension øges i forhold til i dag, er det nødvendigt at gøre forudsætninger om, hvor stor en andel af de berørte personer, der deltager på arbejdsmarkedet og hvor stor en del, der modtager overførselsindkomst som fx førtidspension eller sygedagpenge. Det gælder både når virkningen af Velfærdsaftalen vurderes, og når man skal vurdere forslaget om tilbagetrækningsreformen i ”*Vi kan jo ikke låne os til velfærd...*”.

De skøn og principper, der ligger til grund for vurderingen af tilbagetrækningsreformen, er grundlæggende de samme, som ligger til grund for vurderingen af ændret efterløns- og folkepensionsalder i forbindelse med Velfærdsaftalen, herunder:

- Det øgede arbejdsudbud ledsages på sigt af en tilsvarende stigning i beskæftigelsen. Det understøttes af erfaringerne fra ind- og udland, herunder fx i forbindelse med perioder med høj befolkningstilvækst, kvinders indtog på arbejdsmarkedet samt erfaringerne med pensionsreformer i mange lande, jf. fx. Bingley, Gupta & Pedersen (2010) ”*Social security, Retirement and Employment of the young in Denmark*”.
- For en række overførselsindkomster som fx førtidspension og sygedagpenge tages hensyn til, at andelen af en årgang, der modtager disse ydelser, stiger med alderen. Når efterlønsalderen hæves (som i Velfærdsaftalen) vil andelen af en årgang, der går på førtidspension inden efterlønsalderen, således stige. Tilsvarende antages andelen, der modtager førtidspension og seniorførtidspension at stige frem til folkepensionsalderen, når efterlønnen afvikles (som i tilbagetrækningsreformen).

De principper, der anvendes til at skønne over virkningerne af tilbagetrækningsreformen, er dermed de samme, som anvendes i 2015-fremskrivningen og er nærmere forklaret i *Teknisk Baggrundsrapport til 2015-planen, Finansministeriet, 2007, s. 131-147*. Hovedresultaterne og principperne er opsummeret nedenfor.

Endvidere er principperne overordnet de samme, som anvendes af De Økonomiske Råd og det uafhængige analyseinstitut DREAM.

Antagelserne indebærer samlet set følgende:

- I 2020, hvor efterlønsalderen med reformforslaget er hævet til 63½ år og folkepensionsalderen er 66 år, er ca. 70 pct. af de berørte i ordinær beskæftigelse, ca. 10 pct. i fleksjob eller anden støttet beskæftigelse, og ca. 20 pct. modtager anden overførselsindkomst som fx førtidspension. En del af disse personer er omfattet af seniorførtidspensionsordningen.
- I 2039, hvor efterlønnen er helt afviklet og folkepensionsalderen er som under gældende regler (jf. Velfærdsaftalen), antages ca. 75 pct. af de, der ikke længere kan modtage efterløn at være i ordinær beskæftigelse, ca. 10 pct. i støttet beskæftigelse og ca. 15 pct. modtager anden ydelse. Andelen i ordinær beskæftigelse på 75 pct. for efterlønsmodtagerne er lidt højere end den andel på 70 pct., der gælder for 2020. Modsat er andelen på andre ydelser på ca. 15 pct. lidt lavere end de 20 pct., der gælder for 2020. Det skyldes, at i 2020 er også folkepensionsalderen højere end med nuværende regler, og dermed er der en generation mere inden folkepensionsalderen, hvor relativt flere modtager førtidspension, ledighedsydelse mv.
- Af de, der ikke længere kan modtage fleksydelse, antages godt halvdelen at forblive i fleksjob mens den anden halvdel modtager førtidspension eller ledighedsydelse. Fleksydelse er en efterlønsnærende ordning for personer, der er visiteret til fleksjob. Ledighedsydelse er en ydelse for personer, der er visiteret til fleksjob, men ikke har et sådant og derfor modtager ledighedsydelse.
- I 2039 antages der at være ca. 15-18.000 modtagere af seniorførtidspension. Seniorførtidspension omfatter en hurtigere og lettere adgang til førtidspension og fleksjob (herunder ledighedsydelse for fleksjobvisiterede) for de, der har behov og har mindre end 5 år til folkepensionsalderen. Antallet af modtagere af seniorførtidspension er opgjort som summen af dem, der tilgår førtidspension, fleksjob og ledighedsydelse, når reformen gennemføres, og som opfylder kravet om, at de har mindre end 5 år til folkepensionsalderen.

For så vidt angår førtidspension, antages i beregningerne, at op til 9 pct. af de, der ellers ville gå på efterløn, er på førtidspension året inden folkepensionsalderen². De skøn, der ligger til grund, er dermed grundlæggende på linje med andre undersøgelser og vurderinger af, hvor mange af efterlønsmodtagere, der i fravær af efterløn vil være berettiget til førtidspension, fleksjob mv.:

- I en analyse fra 2009 finder Forsikring & Pension at omkring 6 pct. af de personer, som overgik til efterløn i 2006, ville kunne overgå til førtidspension i stedet.

¹Der tages udgangspunkt i 2039 fordi det er et år, hvor efterløns- og folkepensionsalderen under gældende regler har været uændret i en hel efterlønsperiode. Den øgede førtidspensionsfrekvens mv., der følger af forhøjelsen af efterlønsalderen i 2035, er dermed slået fuldt igennem.

² Andelen stiger med alderen, fx fra 4-5 pct. af de 65-årige efterlønsmodtagere i 2039 til 9 pct. af de 68-årige. Gennemsnittet er ca. 7 pct. for de 65-68-årige efterlønsmodtagere i 2039.

- Velfærdskommissionen vurderede i 2006, at 10-20 pct. samlet set ville overgå til førtidspension, fleksjob og ledighedsydelse. Velfærdskommissionen anvendte af forsigtighedshensyn de 20 pct. i beregningsgrundlaget, men angav at der var tegn på, at skønnet var for pessimistisk³.
- I en analyse fra 2005 fandt Det Økonomiske Råd, at ca. 11 pct. af de personer, som overgik til efterløn i 2001 (personer mellem 60 og 66 år), ville kunne overgå til førtidspension i stedet. Førtidspensionsfrekvensen for de 60-64-årige må i gennemsnit antages at være mindre end for de 60-66-årige. Siden 2001 er tilgangen til førtidspension desuden aftaget for de ældre aldersgrupper, mens tilgangen til fleksjob omvendt er taget til.

Samlet kan antagelserne blandt andet ses i sammenhæng med, at:

- Ca. 85 pct. af efterlønsmodtagerne i 2009 overgik til efterløn direkte fra beskæftigelse.
- 90 pct. af de 55-59-årige vurderer i en undersøgelse fra EU-institutionen European Foundation for Working and Living Conditions, at de vil kunne fortsætte i deres nuværende job, efter de er fyldt 60 år. På baggrund af tal fra SFI og Institut for folkesundhed rapporterer DA, at det er ganske få (ca. 5 pct. af efterlønsmodtagerne i 2005), der angiver, at de har dårligt helbred, mens næsten 80 pct. angiver, at deres helbred er godt.
- I Sverige og Norge, der ikke har en efterlønsordning, er erhvervsdeltagelsen og beskæftigelsen for de 60-64-årige markant højere end i Danmark i 2009. Hvis beskæftigelsesgraden for de 60-64-årige i Danmark var på samme niveau som i Sverige og Norge (hvilket er tilfældet for de 40-59-årige), ville det svare til 80-90.000 flere beskæftigede.

Virkninger af tilbagetrækningsreformen

I forslaget til tilbagetrækningsreform afvikles efterlønnen og fleksydelsen gradvist frem mod 2034, og folkepensionsalderen er højere end med Velfærdsaftalen fra 2019 til 2026. Fra 2027 er folkepensionsalderen som med gældende regler, jf. Velfærdsaftalen.

De skønnede virkninger af reformen i 2020, hvor efterlønsalderen er 63½ år og folkepensionsalderen 66 år, afhænger dermed både af virkningerne for de, der ikke længere kan få efterløn eller fleksydelse på samme tidspunkt som i Velfærdsaftalen, og for de, der ikke længere kan gå på folkepension som 65-årige. *Tabel 1* sammenfatter effekterne for folkepensionister, efterlønsmodtagere og fleksydelsesmodtagere i 2020.

Endvidere sammenfatter tabellen virkningerne for efterlønsmodtagere og fleksydelsesmodtagere i 2039. Fra og med 2034 er efterlønnen og fleksydelsen helt afviklet, og folkepensionsalderen er som med gældende regler fra 2027.

Tabel 1

Hvor går efterlønsmodtagere, folkepensionister og fleksydelsesmodtagere hen i forbindelse med tilbagetrækningsreformen?

	2020 (Efterlønsmodtagere, fleksydelsesmodtagere og folkepensionister)	2039 (Efterlønsmodtagere og fleksydelsesmodtagere)	2039 (Efterlønsmodtagere)
Pct.	100	100	100

³ De nærværende skøn svarer til ca. 18 pct. for de tre kategorier for samtlige efterlønsmodtagere i 2039, men som nævnt stigende over alder. Dertil kommer ca. 3 pct. med sygedagpenge uden for arbejdsstyrken.

Personer udenfor arbejdsstyrken overgår til:			
Nettostigning i beskæftigede i alt	77	80	82
- I ordinær beskæftigelse	68	68	73
- I støttet beskæftigelse (især fleksjob)	9	12	9
Andre overførsler i alt	23	20	18
- Ledige	3	3	3
- Førtidspension udenfor arbejdsstyrken	17	7	6
- Ledighedsydelse	2	3	2
- Sygedagpenge uden for arbejdsstyrke	1	3	3
- Øvrige overførsler ¹⁾	1	4	5
Vedrørende stigningen i arbejdsstyrken			
I arbejdsstyrken i alt (beskæftigede og ledige)	80	83	85
- Heraf førtidspensionister i arbejdsstyrken	2	1	1
- Heraf sygedagpenge ved sygefravær	5	7	8

Anm.: Skønnene er behæftet med usikkerhed. Andelen er ikke faste, men varierer over årene i fremskrivningen.

1) Modtagere af kontanthjælp uden for arbejdsstyrken, aktiverede uden for arbejdsstyrken, mv.

Kilde: Finansministeriet

Virkning i 2020 vedrørende folkepensionister, efterlønsmodtagere og fleksydelsesmodtagere

Af de personer, der berøres i 2020, og som i grundforløbet er udenfor arbejdsstyrken (dvs. ikke supplerer modtagelsen af efterløn eller folkepension med indkomst fra et deltidsjob), antages knap 70 pct. at være i ordinær beskæftigelse, mens knap 10 pct. antages at være i støttet beskæftigelse, herunder særligt fleksjob. Af de resterende godt 20 pct. modtager størstedelen førtidspension, mens en relativt mindre del modtager ledighedsydelse, varige sygedagpenge eller anden ydelse⁴. I alt stiger arbejdsstyrken med ca. 80 pct. af de berørte personer, der før stod uden for arbejdsstyrken.

En del af de personer, der indgår i den ordinære (dvs. ikke-støttede) beskæftigelse, antages at være personer, der har job, men er sygemeldt (herunder, at andelen af en årgang, der modtager sygedagpenge stiger med alderen). Endvidere indgår i den ordinære beskæftigelse et antal personer, der modtager førtidspension, men supplerer denne med indtægt fra et deltidsjob. I 2020 er der ca. 2 pct. af dem, der berøres af ændringen i efterløns- og folkepensionsalderen, som antages at være beskæftigede førtidspensionister, mens 5 pct. er beskæftigede sygedagpengemodtagere. For førtidspensionister, der samtidigt er i beskæftigelse, indregnes en arbejdstid baseret på den nuværende gennemsnitlige arbejdstid for beskæftigede førtidspensionister. Tilsvarende indregnes udgifter til overførslen til de pågældende.

I udgangsforløbet (ekskl. reformen) er omkring 16 pct. af de personer, der berøres af reformen, i deltidsbeskæftigelse, navnlig beskæftigede folkepensionister. Med reformen antages disse at forblive på arbejdsmarkedet, men med en højere gen-

⁴ Dertil kommer, at nogle kan antages at trække sig tilbage for egne pensionsmidler. Et skøn over omfanget af selvfinansiering i forbindelse med en afskaffelse af efterlønnen kan tage udgangspunkt i, at de, som ikke længere kan gå på efterløn, trækker sig tilbage for egne midler i nogenlunde samme omfang som den øvrige befolkning. Blandt de nuværende 60-64-årige, som ikke er med i efterlønsordningen og som ikke modtager overførselsindkomst fra det offentlige, er der ca. 1½ pct. i gennemsnit, som har trukket sig tilbage for egne midler. Andelen er stigende over alder. I dag har efterlønsmodtagere i gennemsnit en pensionsopsparing, der i forhold til indkomsten er ca. 2/3 så stor som for den øvrige befolkning, men på sigt vil denne forskel udjævnes. På den baggrund kan det skønnes, at der vil være op til 2000 personer, som trækker sig tilbage for egne midler i 2039, hvor efterlønnen er fuldt afskaffet. I 2020, hvor efterlønsperioden er afkortet til 3½ år, vil det dreje sig om færre end 500 personer i forhold til gældende regler (jf. Velfærdsaftalen).

nemsnitlig arbejdstid, idet de ikke længere berøres af modregningsregler mv. Det trækker isoleret set op i den samlede arbejdsudbudsvirkning.

Virkning i 2039 af afvikling af efterløn og fleksydelse

I 2039 er efterlønnen og fleksydelsen afskaffet og folkepensionsalderen er den samme som i Velfærdsaftalen.

For efterlønsmodtagerne antages knap 75 pct. at være i ordinær beskæftigelse og knap 10 pct. i støttet beskæftigelse (jf. tabel 1, kolonne 3). De resterende 15-20 pct. modtager overførsler, herunder især førtidspension og forskellige typer af understøttelse for ledige og aktiverede.

I grundforløbet er ca. 5 pct. af efterlønsmodtagerne i beskæftigelse (som opgjort i RAS). Disse antages, som tidligere nævnt, at fortsætte i beskæftigelse, men med en højere gennemsnitlig arbejdstid.

Modtagere af fleksydelse er visiteret til fleksjob og har gennemgående mindre gode forudsætninger for beskæftigelse end efterlønsmodtagere. Ved afvikling af fleksydelsen antages godt halvdelen at være i fleksjob, godt en fjerdedel på ledighedsydelse og knap en fjerdedel på førtidspension.

For efterlønsmodtagere og fleksydelsesmodtagere under ét gælder dermed at, af de berørte, der uden reformen står uden for arbejdsmarkedet, antages knap 70 pct. at være ordinært beskæftigede (jf. tabel 1, kolonne 2). Godt 10 pct. antages at indgå i den støttede beskæftigelse, hvilket især skal ses i lyset af, at personer på fleksjob antages at fortsætte længere i jobbet frem for at træde af til fleksydelse. De sidste 20 pct. er på forskellige overførsler, herunder især førtidspension.

Illustration af antagelserne

De anvendte beregningsprincipper er illustreret for udvalgte typer af overførsler i figur 1.1a-d nedenfor (beregningen hviler på tilsvarende principper for en række øvrige overførsler samt arbejdstid mv.). Figurene viser, hvor stor en andel af hver aldersgruppe, der antages at modtage overførsler i 2039, dels ved uændrede aldersgrænser for efterløn og folkepension i forhold til i dag (benævnt "Nuværende aldersgrænser"), dels når efterløns- og pensionsalderen hæves som i Velfærdsaftalen ("Med VA"), og dels når efterlønnen afskaffes ("Med reform").

Figur 1.1a
Andel der modtager førtidspension i hver aldersgruppe, 2039
Fejl! Ugyldig kæde.
Figur 1.1c
Andel der er i fleksjob i hver aldersgrup-

Figur 1.1b
Andel der modtager sygedagpenge i hver aldersgruppe, 2039
Fejl! Ugyldig kæde.
Figur 1.1d
Andel der modtager ledighedsydelse i

<p>pe, 2039</p> <p>Fejl! Ugyldig kæde.</p>	<p>hver aldersgruppe, 2039</p> <p>Fejl! Ugyldig kæde.</p>
---	--

Anm.: Den viste sygedagpengefrekvens er inkl. sygedagpenge til beskæftigede (ikke langvarigt syge).

I 2039 forudsættes efterløns- og folkepensionsalderen med den antagne levetidsstigning at være hhv. 65 og 69 år med Velfærdsaftalen.

For f.eks. førtidspension antages i forbindelse med Velfærdsaftalen, at den stigende tendens til at modtage førtidspension efterhånden, som man bliver ældre, videreføres for de aldersgrupper, der berøres af øget efterløns- og folkepensionsalder, *jf. figur 1.1a*.

Det samme princip anvendes ved beregningerne for tilbagetrækningsreformen. Den tendens, der i dag er til faldende tilgang til førtidspension umiddelbart før efterlønsalderen (dvs. for 58-59-årige i dag) og i løbet af efterlønsperioden (60-64 år i dag) antages at bortfalde, således at førtidspensionsfrekvensen stiger helt frem til folkepensionsalderen. Dermed er det også fx en større andel af de 68-årige, der antages at modtage førtidspension i 2039, end af de 65-årige. Dermed varierer andelen af de, der ikke længere kan modtage efterløn, og som i stedet antages at overgå til seniorførtidspension, henover alderen.”

Venlig hilsen

Inger Støjberg